

СТИМУЛЯТОРИ ТА ДЕСТИМУЛЯТОРИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

В. С. Тутикало, к. е. н., доцент, Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця, v.tytycalo@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9461-5521

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу та порівняння, синтезу та теоретичного узагальнення – для формування спостережуваних фактів та висновків щодо стимуляторів та дестимуляторів державного регулювання підприємств машинобудування; економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу – для проведення аналізу державного регулювання в сфері податкової, грошово-кредитної, бюджетної, інвестиційної політики, її динаміки, складу та структури, а також впливу на підприємства машинобудування; графічного аналізу – для наочного відображення отриманих результатів дослідження.

Результати. Проаналізовано основні показники факторів впливу на підприємства машинобудівної галузі України. Досліджено основні показники податкової, грошово-кредитної, бюджетної, інвестиційної діяльності, функціонування та розвитку підприємств машинобудування. Проведено аналіз податкових надходжень до держбюджету, динаміку доходів та видатків держбюджету, рівні дефіциту та державного боргу, обсяги податку на прибуток підприємств, кількість капітальних інвестицій та визначено стимулятори та дестимулятори розвитку державного регулювання.

Новизна. Запропоновано напрями удосконалення основних стимуляторів та дестимуляторів державного регулювання, функціонування та розвитку підприємств машинобудування з урахуванням впливу негативних чинників на фінансово-господарську діяльність підприємств, які призводять до дестабілізації господарських зв'язків.

Практична значущість. Полягає у можливості застосування розроблених та наданих пропозицій щодо удосконалення основних стимуляторів та дестимуляторів державного регулювання, функціонування та розвитку підприємств машинобудування з метою підвищення його ефективності, зростання рівня прибутковості та забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності підприємств. Отримані висновки та результати дослідження сприятимуть ефективному функціонуванню підприємств на ринку.

Ключові слова: підприємство, стимулятори та дестимулятори, державна політика, державне регулювання, підприємства машинобудування, дестимуляційні процеси та явища, державний бюджет, держава.

Постановка проблеми. Ефективність державного регулювання та сучасного управління підприємством, нарощення його потенціалу визначається своєчасністю реагування на появу дестимуляційних процесів та явищ, можливістю визначати наявні та можливі стимулятори та дестимулятори, адаптуватись до викликів, що виникають у процесах дестимуляції розвитку підприємств, розробляючи при цьому алгоритм подолання негативних впливів та процесів

на підприємстві в стратегічній та тактичній площинах. На практиці, підприємствам необхідно здійснювати постійний моніторинг та діагностику інструментів, способів та важелів державного регулювання з точки зору задоволення власних економічних інтересів, відносячи їх до тих, що стимулюють діяльність і розвиток та до тих, що їх гальмують. При цьому, зважаючи на сучасні трансформації щодо перетворення постіндустріального суспільства на неотехнологічне,

підприємствам в першу чергу необхідно звернути увагу на формування інформаційного забезпечення вчасного обґрунтування специфіки впливу визначеної сукупності факторів на кожному підприємстві та запровадження спеціальних управлінських рішень, особливо щодо моніторингу динаміки змін економічних інтересів як самого підприємства, так і зацікавлених суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку машинобудування України як найважливішого сектора промисловості країни досліджуються у працях таких вітчизняних вчених як: Ареф'єва О. [10], Прохорова В. [11], Жаліло Я. [12], Малащук Д. [13], Юдін М. [14], Князь С. [15], Данилишин Б., Тарасова Н., Калініченко І., Романеско В. [16], які значну увагу приділяють розвитку вітчизняного машинобудування. Проте, через незавершеність наукових поглядів відносно напрямків та інструментів державного управління машинобудівним комплексом України, потребує подальшого дослідження визначення стимуляторів та дестимуляторів розвитку вітчизняного машинобудування.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є аналіз стану державного регулювання машинобудівного комплексу України, визначення стимуляторів та дестимуляторів розвитку підприємств машинобудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкове регулювання у системі державного економічного регулювання посідає одну із провідних ролей, оскільки відображає зацікавленість держави у розвитку підприємств, оскільки вони є основними платниками податків через які формуються бюджети різних рівнів, забезпечуються робочі місця для громадян, які також будуть сплачувати податки. Зауважимо, що податкові надходження у доходах бюджету країни складають основну частку та коливаються від 76,57% (2015 р.) до 81,76% (2016 р.), що свідчить про те, що податки є основним джерелом доходів державного бюджету. Проте, така значна податкоорієнтованість бюджету спричиняє його залежність від платників податків, у тому числі й підприємств (рис.1).

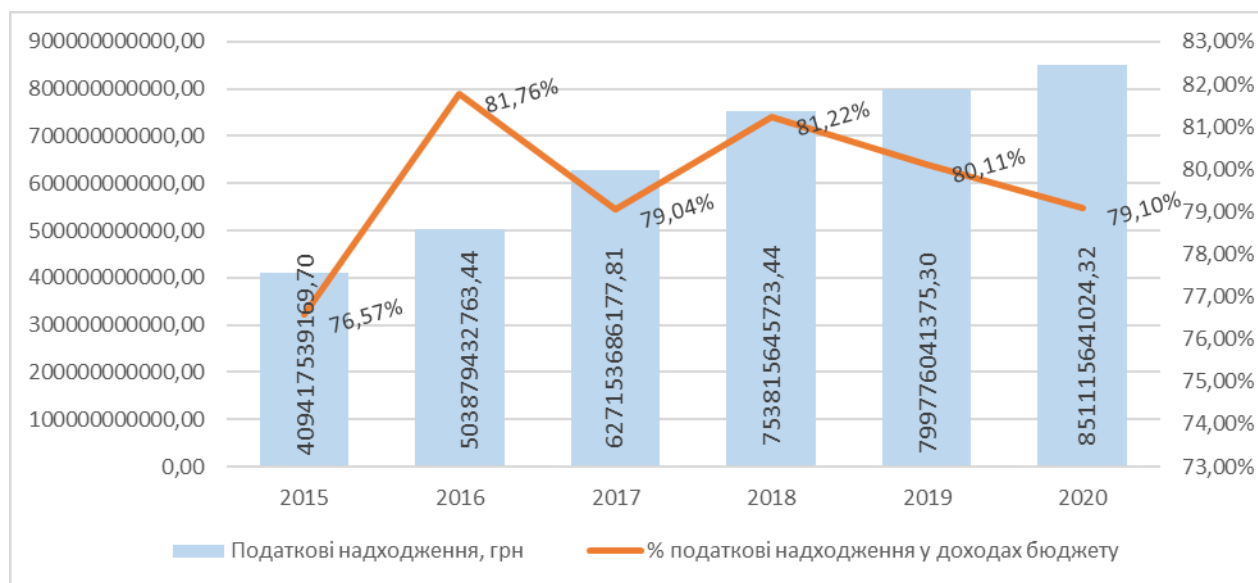

Рис.1. Динаміка податкових надходжень у бюджет держави, 2015–2020 рр.
Джерело: побудовано за: [1]

Із рис.1 видно, що за розглянутий період податкові надходження зростають пропорційно доходам державного бюджету, проте їх частка у доходах у 2019 р. (80,22%) та 2020 р. (79,10%) скоротилась майже на 2% у порівнянні із 2018 р. (81,22%). Причи-

ною такого скорочення може бути скорочення усіх економічних показників у 2020 році через спалах пандемії раніше невідомого вірусу (COVID-19), що, як прогнозується, призведе до найсильнішої економічної кризи за останні десятиріччя.

За даними Державної податкової служби України найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до державного бюджету складають надходження з:

- податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування;
- податку на прибуток підприємств;
- податку та збору на доходи фізичних осіб;
- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

– рентної плати за користування надрами [2].

З точки зору підприємств саме зростання податкового навантаження, заплутана система непрямого оподаткування та відшкодування сум сплачених податків є дестимулюючими факторами, що негативно впливають на розвиток підприємств машинобудування в країні. Що стосується безпосередньо підприємств, то вони сплачують прямий податок від власної діяльності у вигляді податку на прибуток підприємств, надходження якого з шість досліджуваних років зросли на третину (рис. 2).

Рис.2. Динаміка податку на прибуток підприємств, 2015–2020 рр.
Джерело: побудовано за: [1]

Зростання питомої ваги саме прямого оподаткування діяльності підприємств є одним із стимуляторів їх розвитку, який може бути реалізований через інструменти податкового регулювання, що в майбутньому сприятиме зрозумілості, відкритості та прозорості ведення підприємницької діяльності. Позитивна динаміка, щодо зростання питомої ваги податку на прибуток підприємств у податкових надходженнях (у 2015 році – 8,49%, у 2019 році – 13,39%, а у 2020 році – 12,77%) свідчить про сприятливі умови щодо використання такого стимулу для розвитку підприємств. Проте, досить складним та суперечливим є проблема зростання частки прямого оподаткування не підвищуючи при цьому ставки прямих податків, чи не розширюючи об’єкти та бази оподаткування.

Значний податковий тиск на підприємства є дестимулюючим чинником, який буде гальмувати розвиток підприємств машинобудування, їх входження у сучасне неоіндустріальне суспільство.

Грошово-кредитне регулювання, як напрям державного регулювання економічних процесів, відіграє важливу роль для кожної країни, оскільки через регулювання грошової пропозиції воно спрямовується на забезпечення ефективного функціонування економіки, основними цілями якої є цінова та курсова стабільність, зростання ВВП та добробуту громадян, забезпечення зайнятості, збалансування платіжного балансу тощо [3]. На мікрорівні грошово-кредитне регулювання дозволяє забезпечувати економічні інтереси підприємств та стимулювати

їх через доступні та дешеві кредитні ресурси, зміні курсів валют, регулюванні грошової маси в обігу. Через досить довгий виробничий цикл підприємства машинобудування в Україні потребують дешевих довгострокових кредитів, проте сучасний рівень розвитку банківської системи України, відсутність спеціалізованих банків, які могли б співпрацювати із підприємствами машинобудування не є сприятливими факторами грошово-кредитного регулювання.

Основний інструмент, за допомогою якого центральні банки впливають на рівень інфляції та кредитування, є облікова ставка, про зміну якої ухвалює рішення НБУ. Завдяки процесу впливу ключової процентної ставки на інфляцію, яка називається трансмісійним механізмом монетарної полі-

тики, Національний банк визначає рівень короткострокових процентних ставок на міжбанківському ринку, а ті у свою чергу через різні канали (в основному процентний, фондовий та валютний) впливають на сукупний попит і інфляцію, зокрема через зміну очікувань населення та бізнесу [5]. Таким чином, НБУ через грошово-кредитне регулювання може впливати на вартість кредитних ресурсів на ринку для підприємств реального сектору економіки. Динаміка облікової ставки НБУ, що наведена на рис. 3, свідчить про здешевлення кредитів на протязі останніх трьох років, так облікова ставка НБУ скоротилась із 18% у 2018 році (пікове значення за досліджуваний період) до 6% у 2020 році.

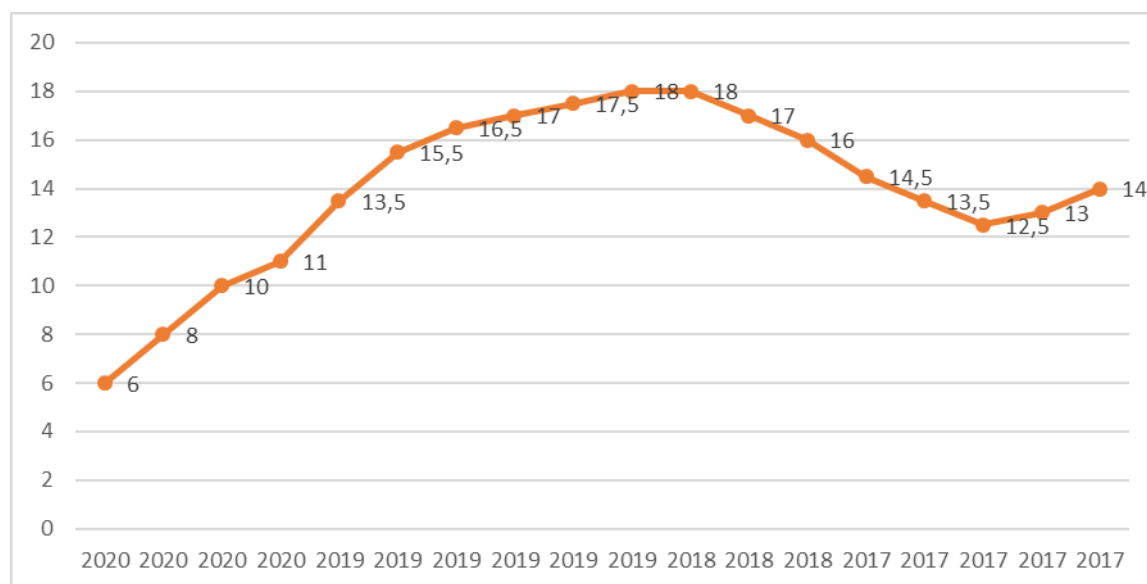

Рис. 3. Динаміка облікової ставки НБУ, 2017–2020 рр., %

Джерело: побудовано за: [4]

Відображення такого падіння облікової ставки НБУ має позитивний ефект для підприємств промислового сектору, наприклад на початку 2021 року вартість кредитів для підприємств переробної промисловості в середньому по Україні становила 9,5%, що є одним із найдешевших кредитних ресурсів. Тобто зниження облікової ставки та скорочення вартості кредитів є стимулюючими чинниками розвитку підприємств машинобудування, що дозволить їм у майбутніх періодах використовувати накопичені кредитні резерви для адаптації до трансфор-

мацій економіки країни у цифровому середовищі.

Бюджетне регулювання стосується усіх секторів економіки, у тому числі й діяльності підприємств машинобудівної промисловості, оскільки саме через бюджет відбувається частковий перерозподіл ВВП країни між різними суб'єктами. Саме завдяки бюджетним інструментам, таким як видатки (запозичення, програмне фінансування інвестиційних проєктів, державних та регіональних програм розвитку). Уряд може здійснювати перерозподіл фінансових ресурсів в середині країни, стимулювати чи

гальмувати розвиток тієї чи іншої сфери господарства країни, згладити негативні наслідки трансформаційних процесів переходу економічного життя від постіндустріального до цифрового суспільства, а також сприяти розвитку фінансово-господарських, перерозподільних відносин на макро- і мікрорівні, вирівнюванню територіальних соціально-економічних диспропорцій. За допомогою бюджету державні та муніципальні

органи влади, здійснюючи перерозподіл частини ВВП (ВРП), змінюють структуру суспільного відтворення, впливають на результати господарювання, підтримують макроекономічну рівновагу, здійснюють соціальні перетворення [5]. Сучасні методи бюджетного регулювання дозволяють конкретно спрямовувати кошти в необхідну галузь економіки, верству населення чи регіон.

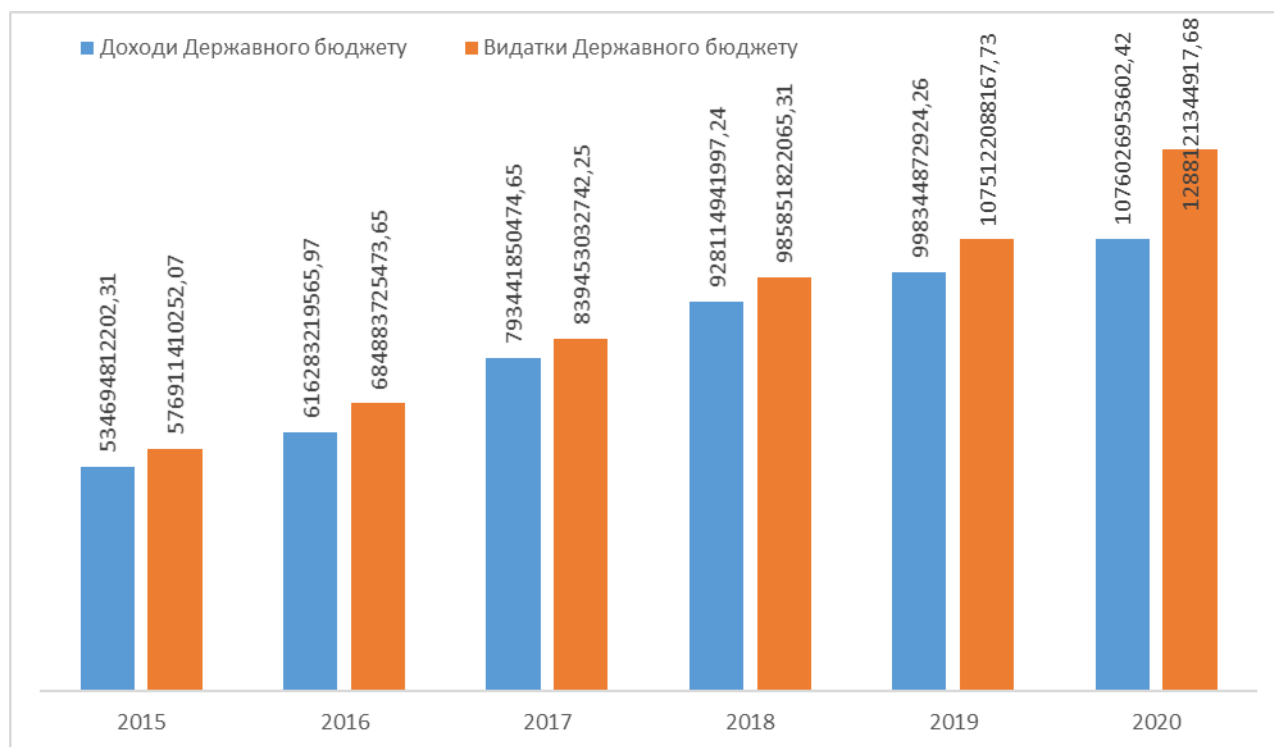

Рис. 4. Динаміка доходів та видатків державного бюджету України, 2015–2020 рр., грн
Джерело: побудовано за: [1]

Обсяги державного бюджету, який складається із доходів та видатків з кожним роком збільшуються, про що свідчать дані на рис. 4. Зростання доходів та видатків державного бюджету країни є одним із основних стимуляторів бюджетного регулювання, зокрема й для діяльності підприємств машинобудування. Проте, абсолютне зростання таких показників не свідчить про стимуляцію чи дестимуляцію розвитку підприємств, оскільки на розмір бюджету впливають різноманітні економічні, політичні чи соціальні фактори. З точки зору забезпечення економічних інтересів підприємств зрос-

тання видатків є позитивним стимулюючим фактором, оскільки вони будуть спрямовані на розвиток та збереження стабільності в країні. Проте з боку держави зростання видатків може призвести до деструктивного впливу та виникнення дефіциту бюджету, що уже є дестимулятором, оскільки для його погашення можуть використовуватись запозичення (сприятимуть зростанню державного боргу та залежності від кредиторів, знижують фінансову стійкість держави тощо) та/або секвестр статей видатків (під який як правило потрапляють статті, що стосуються розвитку реального сектору економіки).

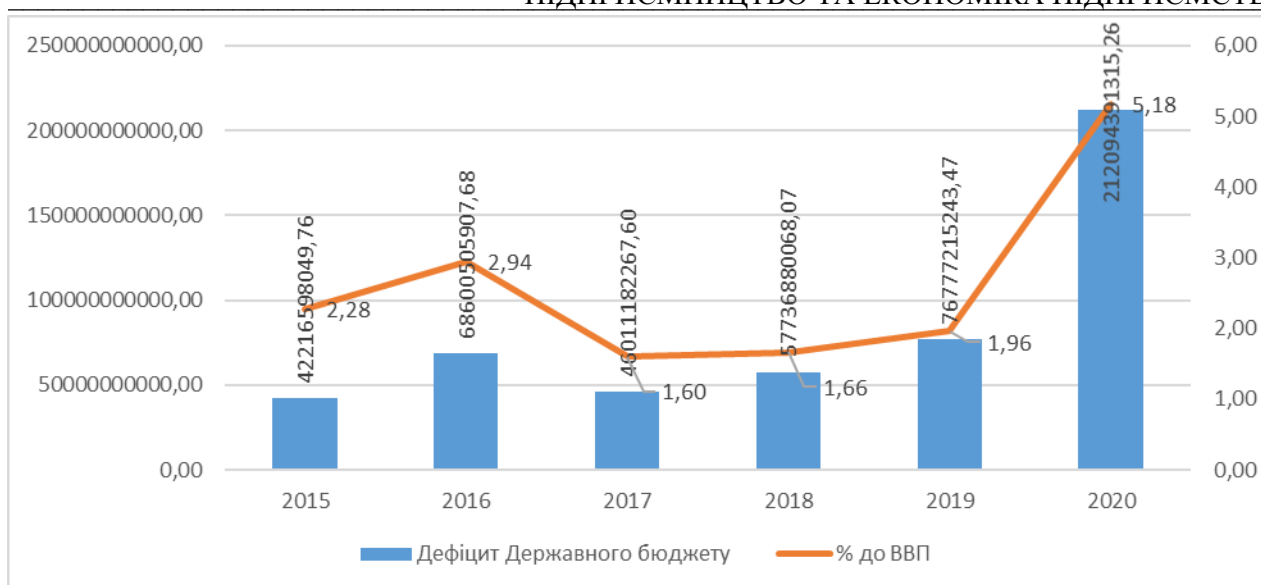

Рис. 5. Дефіцит державного бюджету, 2015–2020 рр.

Джерело: побудовано за: [1]

В Україні з 2015 по 2019 роки спостерігався помірний рівень дефіциту державного бюджету у співвідношенні до ВВП (рис. 5), який коливався у прийнятних межах, що позитивно впливали на економічну активність в країні: у 2015 році 2,28% до ВВП, у 2017 році – 1,6%, що позитивно позначалося на виконанні бюджетних зобов'язань та розвитку машинобудівних підприємств. Зниження показників дефіциту державного бюджету мало стимулюючий вплив на реальний сектор економіки, забезпечення його стабільності розвитку. У 2019 році відбулось незначне зростання до 1,96%, яке за сприятливої економічної кон'юнктури, конкурентного ринку в державі дозволило б зберегти стимуляційні процеси на належному рівні, проте у 2020 році у зв'язку із глобальною пандемією, доходи державного бюджету скоротились, видатки зросли (у тому числі й через зменшення ділової активності підприємств), і відповідно рівень дефіциту різко зріс до 5,18%, що за невідповідності бюджетної політики нинішнім викликам є одночасно індикатором та потужним дестимулятором для діяльності та розвитку підприємств.

Проблемні питання, що виявились в результаті дослідження податкового, грошово-кредитного та бюджетного регулювання, такі як перетворення стимуляторів у дестимулятори за останній рік дозволяють зробити висновки, про майбутні швидкі

ймовірно негативні зміни у діяльності підприємств машинобудування. Такий дестимулюючий ланцюжок подій щодо діяльності та розвитку підприємств машинобудування може відвозитися й на інвестиційних процесах та їх регулюванні.

Інвестиційне регулювання є визначальним щодо розвитку підприємств у майбутніх періодах, забезпеченні в першу чергу інноваційного зростання.

Державне регулювання інвестиційних процесів може бути забезпечене через реалізацію відповідних функцій: планування та прогнозування інвестиційної діяльності; організації процесів інвестування; координації та стимулювання, мотивування інвестиційних процесів; контролю за інвестиційною діяльністю; оцінки ефективності інвестицій [6]. Тобто, за своєю сутністю інвестиційне регулювання, інструменти та засоби, що при ньому використовуються апріорі є стимуляторами для підприємств машинобудівної галузі. Оскільки найбільш привабливим та ефективним джерелом інвестицій є саме іноземні інвестиції, а при їх здійсненні іноземні інвестори керуються інформацією, що відображає про інвестиційний клімат в державі, то при дослідженні стимуляторів та дестимуляторів державного регулювання необхідно враховувати місце України у різних кредитних рейтингах. Кредитний рейтинг країн світу є умовним виразом кредитоспроможності об'єкта рейтингування в

цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за шкалою кредитних рейтингів, що є індикатором здатності об'єкта рейтингування до повернення інвестованих ресурсів, швидкості отримання прибутків. Суверенний кредитний рейтинг (країни) вказує на рівень ризику інвестиційного середовища країни та використовується інвесторами при пошуку інвестування в певні юрисдикції, а також враховує політичні ризики країни, куди плануються вкладення коштів. Визначення рейтингової оцінки відбувається на рівні незалежного міжнародного рейтингового агентства та здійснюється за шкалою, яка прийнята таким агентством. Наявність кредитного рейтингу для країни є важливою

умовою відкритого фінансового ринку і використовується на міжнародному рівні в тому числі при проведенні переговорів з інвесторами і залученні коштів як шляхом публічних розміщень, так і у вигляді синдигованих або приватних розміщень, Тобто, у сучасних глобалізаційних умовах розвитку включення країни у міжнародні кредитні рейтинги є передумовою залучення іноземних інвестицій. Існує три найбільших відомих рейтингових агентства: Standard&Poor's, Moody's та Fitch Ratings. Крім найбільших трьох України також співпрацює з японським агентством Rating and Investment Information, Inc. (табл. 1.) [7]

Таблиця 1.

Показники кредитного рейтингу України у міжнародних агентствах

Рейтингове агентство	Поточний рейтинг		Прогноз	Дата присвоєння рейтингу	Звіт про присвоєння рейтингу
«Fitch Ratings» (Fitch)	B/B	Спекулятивний	Стабільний	26 лютого 2021	Fitch Rating Action Report
«Standard & Poor's» (S&P)	B/B	Спекулятивний	Стабільний	12 березня 2021	S&P Rating Report
«Moody's Investors Service» (Moody's)	B3	Високо спекулятивний	Стабільний	12 червня 2020	Moody's Rating Report
Rating and Investment Information, Inc.* (R&I)	B+	Спекулятивний	Стабільний	3 вересня 2020	R&I Report

Джерело: складено за: [7]

Місце України в міжнародних кредитних рейтингах свідчить про наявність дестимуляційних процесів, оскільки вітчизняні показники в рейтингах знаходяться нижче середніх, а деякі агентства оцінюють вітчизняну економіку на рівні передкризового стану («Moody's Investors Service»). Проте слід зауважити, що попри досить по-

середні оцінки щодо стану кредитоспроможності та інвестиційного клімату економічна кон'юнктура українського промислового комплексу залишається стабільною та привабливою для зовнішніх інвесторів, про що свідчать показники зростання капітальних інвестицій (рис. 6).

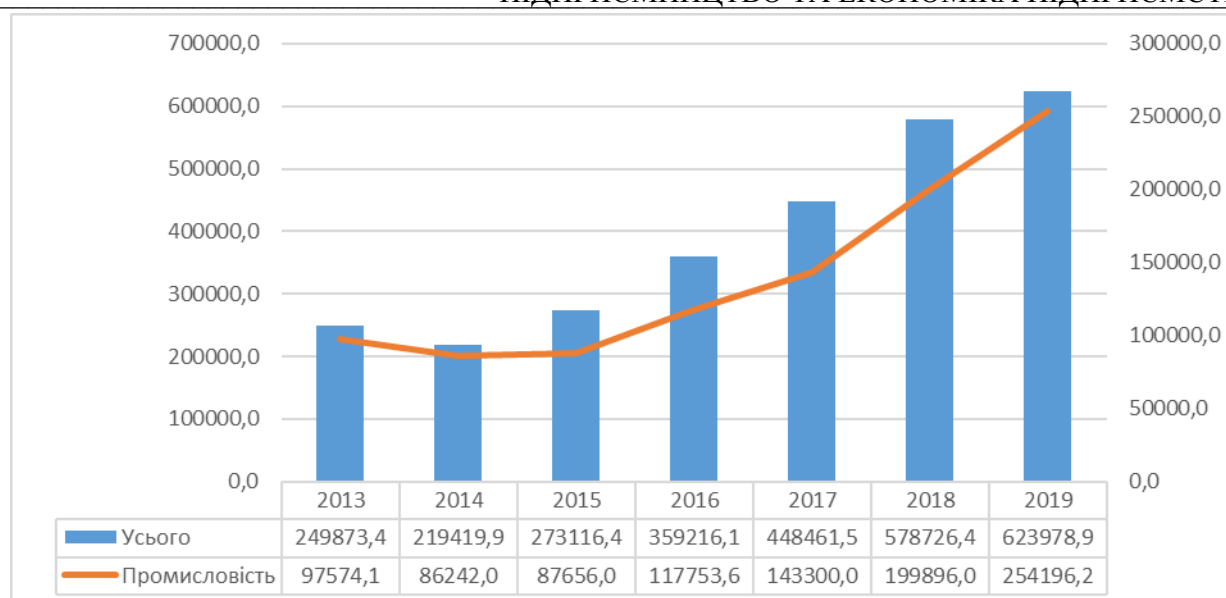

Рис. 6. Динаміка обсягів капітальних інвестицій України, 2013–2019 рр., млн грн
Джерело: складено за: [7]

Зростання обсягів капітальних інвестицій у промисловість, що відбувається пропорційно із зростанням загального обсягу капітальних інвестицій, попри середні показники кредитного рейтингування свідчить про ефективне державне регулювання інвестиційних процесів. Проте дестабілізуючими факторами в реаліях українського промислового комплексу є наявність регіональних та галузевих диспропорцій, що в умовах трансформації економіки дестимулюючим викликом, який необхідно враховувати.

«Вирівнювання галузевих і регіональних диспропорцій промислового виробництва в Україні вимагає сучасних підходів державної економічної політики з поєднанням інструментарію інноваційного, промислового та територіального розвитку. Для цього Україною може бути адаптовано досвід ЄС з упровадження смарт-спеціалізації, що сприяє формуванню регіональних інноваційних екосистем на основі унікальних для регіону конкурентних переваг. Важливими перешкодами промислового розвитку в Україні залишаються його регіональна поляризованість та глибокі галузеві диспропорції. Так, у 2017 р. шість регіонів України забезпечили 64,4% обсягів створеної в переробній промисловості доданої вартості

(Дніпропетровська – 15,7%, Донецька – 9,4%, Запорізька – 8,7%, Київська – 6,5%, Харківська – 6,2%, Полтавська – 6,0%, м. Київ – 11,9%), тоді як частки решти областей не досягали 5%, що засвідчує їх індустріальну відсталість. З іншого боку, навіть в індустріально розвинених регіонах промислові виробництва сконцентровані в межах одного чи декількох великих міст, залишаючи монопрофільну периферію поза межами позитивних економічних імпульсів» [8].

На місце у кредитному рейтингу, а відповідно й на інвестиційний клімат держави впливає також рівень її заборгованості, тобто показник відношення державного боргу до ВВП, високі показники якого мають дестимулюючий характер, а оскільки обсяги державного боргу є досить великими то він потребує постійного управління, що породжує боргове регулювання. Окрім цього боргове регулювання впливає на загальний стан економічної безпеки оскільки його рівень є одним із індикаторів її стану. Завдяки вдалому борговому регулюванню запозичені кошти держава може використовувати не лише як джерело фінансування дефіциту державного бюджету, а спрямовувати їх на інвестиційні проєкти інноваційного розвитку підприємств машинобудування, нарощення їх потенціалу.

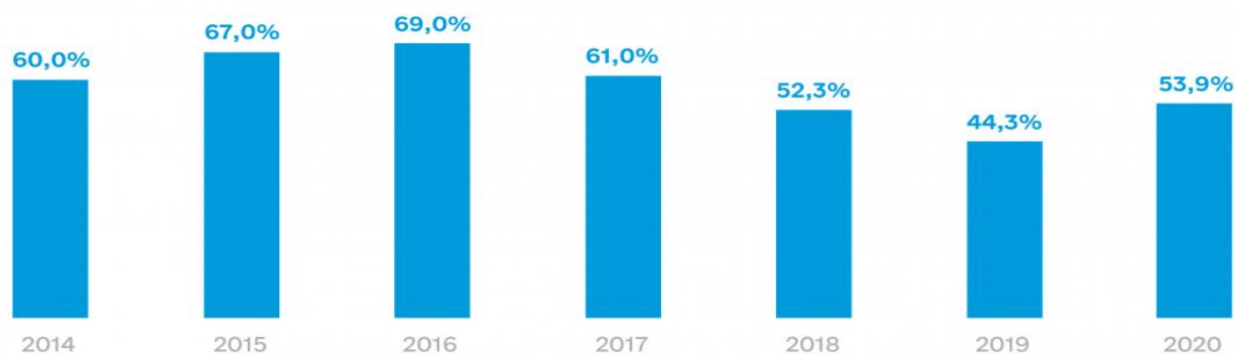

Рис. 7. Динаміка державного боргу до ВВП 2014–2020 рр.

Джерело: складено за: [9]

Як видно з рис. 7, зростання державного боргу є одним із основних макроекономічних дестимуляторів розвитку підприємств, оскільки впливає на інші сфери регулювання (зокрема бюджетне та інвестиційне), наприклад зростання боргу у 2015 та 2016 роках до 67,% та 69% відповідно свідчило про проблеми у фінансуванні дефіциту державного бюджету, зменшенні видатків на інноваційну діяльність та спрямування їх на погашення державного боргу. Високий рівень державного боргу буде мати наслідки не лише у момент утворення, обслуговування та повернення, але й у стратегічному вимірі, адже майже половина обсягу нагромадженого боргу є довгостроковий активами. У контексті інноваційного розвитку підприємств машинобудування, боргове регулювання сприяє залученню фінансових ресурсів через державні програми запозичень.

Здійснення моделювання динаміки зовнішніх і внутрішніх економічних процесів підприємства, встановити і моніторити системний зв'язок окремих факторів та складових конкурентоспроможності, що дозволяє забезпечувати адекватність прийняття рішень щодо змін і підвищує ефективність управління.

Процес опрацювання передумов реалізації стратегії формування організаційної культури має ґрунтуватись на формулюванні змісту кожної з них, проведення класифікації на необхідних для прийняття рішень ознаках, аналізу можливого ресурсного забезпечення з метою досягнення запланованих показників діяльності підприємства, перспектив його розвитку [10, с. 90–91].

Висновки. Таким чином, дослідження стимуляторів та дестимуляторів державного регулювання діяльності та розвитку підприємств машинобудування дозволяє зробити висновок про їх зв'язок із економічними інтересами держави та підприємств, через синергічне поєднання яких в умовах інноваційних трансформацій відбуваються процеси перетворення стимуляторів на дестимулятори та навпаки. Аналіз і дослідження факторів виникнення кризових процесів на підприємстві дозволить перешкоджати їх появі, реагувати швидко на появу кризи та розробляти ефективну систему управління (попередження) кризовими процесами, що сприятиме стабільній роботі підприємства, а отже, стабільним прибуткам, а також збереженню позицій на ринку. Така гнучкість та адаптивність умов та показників розвитку підприємств машинобудування свідчить про неоднозначність забезпечення їх економічних інтересів через їх постійний рух та зміну.

Література

1. Державна казначейська служба України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
2. Державна податкова служба України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
3. Ліщенко В. А. Теоретичні основи грошово-кредитного регулювання економічного зростання / В. А. Ліщенко // Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. – 2020. – №5. – С. 108–116.
4. Національний банк України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/keyrate-inflat>
5. Кушлін В. Роль держави у забезпеченості соціально-економічного розвитку / В. Кушлін, В. Волін // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 1. – С. 55–62

6. Васильців Т. Г. Сутність та складові механізми інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промислового сектора держави / Т. Г. Васильців, О. С. Кириченко, В. В. Зайченко // *Бізнес Інформ*. – 2019. – №6. – С. 140–145.
7. Кредитний рейтинг. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/kreditnij-rejting-potochni-rejtingi-zagalna-informacija-istorichni-zmini>
8. Шевченко А. В. Стратегічні пріоритети впровадження смарт-спеціалізації у промисловості України / А. В. Шевченко // *Бізнес Інформ*. – 2019. – №10. – С. 130–135.
9. Боргова статистика. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/borgovi-pokazniki-st>
10. Ареф'єва О. В. Стратегічне управління організаційною культурою підприємств при розвитку та адаптації до змін. / О. В. Ареф'єва // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. – 2019. – № 6 (141). – С. 84–95.
11. Прохорова В. В. Методика оцінки рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств / В. В. Прохорова // *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. – 2014. – № 2. – С. 44–53.
12. Жаліло Я. А. Структурные трансформации промышленности Украины в период финансово-экономического кризиса. / Я. А. Жаліло // *Вісник Інституту економіки і прогнозування*. – 2010. – С. 29–33.
13. Малащук Д. В. Конкурентоспроможність машинобудівного комплексу України в умовах глобалізації світових ринків: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Д. В. Малащук; Укр. акад. зовніш. торгівлі. – К., 2005. – 24 с.
14. Юдін М. А. Регуляторна політика держави у забезпеченні конкурентоспроможності енергозберігаючої машинобудівної продукції: монографія / М. А. Юдін. – Одеса, 2011. – 264 с.
15. Князь С. В. Інноваційні програми машинобудівних підприємств: креативні рішення і моделі їх трансферного забезпечення: [Монографія] / С. В. Князь, О. Є. Кузьмін, Л. Й. Гнилянська, Д. К. Зінкевич // Львів : Видавництво «СПОЛОМ», 2010. – 345 с.
16. Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи. / [Н. В. Тарасова, І. С. Калініченко, В. А. Романеско та ін.]; ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007 – 308 с.
3. Lishchenko, V. A. (2020). Teoretychni osnovy hroshovo-kredytnoho rehulyuvannya ekonomichnoho zrostantannya. *Ekonomichnyy visnyk, Seriya: finansy, oblik, opodatkovannya*, (5), 108-116.
4. Natsionalnyy bank Ukrainy. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/keyrate-inflat>
5. Kushlin, V., & Volin, V. (2010). Rol derzhavy u zabezpechenosti sotsialnoekonomichnoho rozvytku. *Ekonomika i prohnozuvannya*. (1), 55-62.
6. Vasylytsiv, T.H., & Kyrychenko O.S., Zaychenko V.V. (2019). Sutnist ta skladovi mekhanizmu investytsiynoho zabezpechennya innovatsiynoho rozvytku promyslovoho sektora derzhavy. *Biznes Inform*. (6), 140-145. doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-140-145
7. Kredytnyy reytnyh. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Retrieved from <https://mof.gov.ua/uk/kreditnij-rejting-potochni-rejtingi-zagalna-informacija-istorichni-zmini>
8. Shevchenko, A.V. (2019). Stratehichni priorytety vprovadzhennya smart-spetsializatsiyi u promyslovosti Ukrainy. *Biznes Inform*, (10), 130-135. doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-130-135
9. Borhova statystyka. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Retrieved from: <https://mof.gov.ua/uk/borgovi-pokazniki-st>
10. Arefieva, O.V. (2019). Stratehichne upravlinnya orhanizatsiynoyu kulturoyu pidpryyemstv pry rozvytku ta adaptatsiyi do zmin. *Visnyk Kyyyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohiy ta dyzaynu. Seriya Ekonomichni nauky*. 6 (141), 84-95.
11. Prokhorova, V.V. (2014). Metodyka otsinky rivny stiykosti innovatsiyno-investytsiynoho rozvytku mashynobudivnykh pidpryyemstv. *Ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy mashynobudivnoyi haluzi*. (2), 44–53.
12. Zhalylo, Ya.A. (2010). Strukturnye transformatsyyi promyshlennosti Ukrainy v peryod fynansovoekonomicheskoho kryzysa. *Visnyk Instytutu ekonomiky i prohnozuvannya*, (4), 29-33.
13. Malashchuk, D.V. (2005). Konkurentospromozhnist mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy v umovakh hlobalizatsii svitovykh ryнкiv: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Ukrainaska akademiia. zovnishnioi torhivli.
14. Yudin, M.A. (2011). Rehulyatorna polityka derzhavy u zabezpechenni konkurentospromozhnosti enerhozberihayuchoyi mashynobudivnoyi produktsiyi. *Odesa*.
15. Knyaz, S.V., Kuzmin, O.Ye., Hnylianska, L.Y., & Zinkevych, D.K. «et al.» (2010). Innovatsiyni prohramy mashynobudivnykh pidpryyemstv: kreatyvni rishennya i modeli yikh transfernoho zabezpechennia. Lviv: Vydavnytstvo «SPOLOM».
16. Tarasova, N., Kalinichenko, I., Romanesko, V. (2007). Mashynobuduvannya v Ukraini: tendentsii, problemy, perspektyvy. Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspekt-Polihraf».

References

1. Derzhavna kaznacheyska sluzhba Ukrainy. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua>
2. Derzhavna podatkovna sluzhba Ukrainy. Retrieved from <https://tax.gov.ua/>

СТИМУЛЯТОРЫ И ДЕСТИМУЛЯТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ, ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ

В. С. Тытыкало, к. э. н., доцент, Национальный медицинский университет им. А. А. Богомольца

Методология исследования. Результаты получены за счет применения методов: анализа и сравнения, синтеза и теоретического обобщения – для формирования наблюдаемых фактов и выводов по стимуляторов и дестимуляторы государственного регулирования предприятий машиностроения; экономико-статистического, системного и сравнительного анализа – для проведения анализа государственного регулирования в сфере налоговой, денежно-кредитной, бюджетной, инвестиционной политики, ее динамики, состава и структуры, а также влияния на предприятия машиностроения; графического анализа – для наглядного отображения полученных результатов исследования.

Результаты. Проанализированы основные показатели факторов воздействия на предприятия машиностроительной отрасли Украины. Исследованы основные показатели налоговой, денежно-кредитной, бюджетной, инвестиционной деятельности, функционирования и развития предприятий машиностроения. Проведен анализ налоговых поступлений в госбюджет, динамики доходов и расходов госбюджета, дефицит и государственный долг, объемы налога на прибыль предприятий, количество капитальных инвестиций и определены стимуляторы и дестимуляторы развития государственного регулирования.

Новизна. Предложены пути усовершенствования основных стимуляторов и дестимуляторов государственного регулирования, функционирования и развития предприятий машиностроения с учетом влияния негативных факторов на финансово-хозяйственную деятельность предприятий, которые приводят к дестабилизации связей.

Практическая значимость. Заключается в возможности применения разработанных и предоставленных предложений по совершенствованию основных стимуляторов и дестимуляторы государственного регулирования, функционирования и развития предприятий машиностроения с целью повышения его эффективности, роста уровня прибыльности и обеспечения достаточного уровня конкурентоспособности. Полученные выводы и результаты исследования будут способствовать эффективному функционированию предприятий на рынке.

Ключевые слова: предприятие, стимуляторы и дестимуляторы, государственная политика, государственное регулирование, предприятия машиностроения, дестимуляцийни процессы и явления, государственный бюджет, государство.

STIMULATORS AND DISINCENTIVES OF STATE REGULATION, FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF MACHINE BUILDING ENTERPRISES

V. S. Tytykalo, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Bogomolets National Medical University

Methods. The results are obtained through the use of methods: analysis and comparison, synthesis and theoretical generalization – for the formation of the observed facts and conclusions about the stimulators and disincentives of state regulation of mechanical engineering enterprises; economic-statistical, systemic and comparative analysis – to analyze government regulation in the field of tax, monetary, budgetary, investment policy, its dynamics, composition and structure, as well as the impact on machine-building enterprises; graphical analysis – to visualize the results of the study.

Results. The main indicators of influence on the enterprises of machine-building branch of Ukraine are analyzed. The main indicators of tax, monetary, budgetary, investment activity, functioning and development of machine-building enterprises are investigated. The analysis of tax revenues to the state budget, the dynamics of revenues and expenditures to the state budget, deficit and public debt, corporate income tax, the amount of capital investment and identified incentives and disincentives for government regulation.

Novelty. It is proposed to improve the main stimulators and disincentives of state regulation, operation and development of machine-building enterprises, taking into account the impact of negative factors on the financial and economic activities of enterprises, which lead to destabilization of economic relations.

Practical value. It is possible to apply the developed and submitted proposals to improve the main stimulators and disincentives of state regulation, operation and development of machine-building enterprises in order to increase its efficiency, increase profitability and ensure a sufficient level of competitiveness. The obtained conclusions and results of the research will contribute to the effective functioning of enterprises in the market.

Keywords: enterprise, stimulators and disincentives, state policy, state regulation, machine-building enterprises, disincentive processes and phenomena, state budget, state.

Надійшла до редакції 03.03.21 р